

RECENSIE

DE AFWEZIGE VADER BESTAAT NIET

En waarom vaders niet moeten moederen

Irene Zwaan

Uitgeverij Bert Bakker, uitgeverijprometheus.nl

ISBN: 978 90 351 3883 4

208 pagina's. € 18,95

De aanleiding voor dit boek is de ervaring van de auteur dat een ex-vriend van de ene op de andere dag de zorg over zijn tienjarige zoon verliest, omdat zijn ex die opeist. Wat Irene Zwaan aan wil tonen is dat onze maatschappij ruimte biedt aan dergelijke misstanden. En zoals ze zelf in de inleiding aangeeft; 'ik ben te veel uitwassen tegengekomen op dit pad om zoete broodjes te bakken.' Wat volgt is een caleidoscoop van invalshoeken om naar vaderschap te kijken. Van een historisch, tot een sociologisch, een psychologisch en een therapeutisch perspectief. Zo komt de feminisering van de samenleving aan de orde: onderwijs vereist steeds meer vrouwelijke eigenschappen zoals taligheid, samenwerken en studievaardigheden en jongens krijgen er nog nauwelijks *role models* te zien door de oververtegenwoordiging van juffen. Enerzijds zouden ze daardoor niet de begeleiding krijgen die nodig is en anderzijds te snel bijvoorbeeld het stempel ADHD opgeplakt krijgen.

De rode draad van het boek vormt de constatering dat we in de samenleving in het algemeen, maar Nederlandse vrouwen in het bijzonder, relatief weinig ruimte laten of waardering hebben voor de rol van de vader als opvoeder. Het feit dat er in het algemeen weinig belang aan vaderschap wordt gehecht blijkt Zwaan uit het gegeven dat in onderzoek over ouderschap decennialang vaders niet zijn meegenomen als respondent en dat bovendien het type gedrag dat wordt gemeten gericht is op koesterend, warm, ondersteunend moedergedrag. Juist vadergedrag dat fysiek, stimulerend, en grensverkenkend zou zijn, wordt niet onderzocht.

Dat we als Nederlandse vrouwen weinig waardering hebben voor vaderschap blijkt uit hoe we klagen over hoe vaders bijvoorbeeld te weinig aandacht aan het huishouden besteden en uit hoe moeders de kans krijgen om vaders na echtscheiding buitenspel te zetten. Zwaan constateert dat een aandeel in de opvoeding niet te vervangen is door een moeder, wat vervolgens de legitimatie vormt om in het boek aandacht te schenken aan het belang van specifiek vaderschap. Anoniem donorschap zou in dit licht in strijd zijn met de rechten van het kind, maar ook het wets-

voorstel dat ter behandeling in de Eerste Kamer ligt om de niet-biologische moeder juridisch moeder te laten worden zonder dat zij daarvoor naar de rechter hoeft. Een kind heeft immers het recht om zijn biologische afkomst te kennen. Niet alleen vanwege het antwoord op de vraag: *Wie ben ik?*, maar ook omdat je kinderen meer dan één of twee opvoeders kunt zodat ze met meerdere perspectieven, opvattingen en generaties groot worden. Met het afkappen van vaderschap na een echtscheiding, onthoud je een kind immers ook de identificatie met een hele familie.

Het pleidooi van Zwaan is van belang, leest als een trein en biedt mooie inzichten. Wat voor haar pleit is dat ze zelf geen kinderen heeft waardoor de tekst een mooi beschouwelijk karakter heeft. Lastig is dat het boek het midden houdt tussen een essay en een wetenschappelijke studie, terwijl het beide niet is. Zinsneden als 'diverse onderzoeken wijzen uit dat...' zonder dat helder wordt aan welke onderzoeken de schrijver refereert, maken onrustig. Helemaal als daar tamelijk boude uitspraken op volgen in termen van moeders die troosten en knuffelen en vaders die grenzen verleggen. Het zou suggereren dat we blij mogen zijn met deze wezenlijk verschillende kwaliteiten, terwijl Zwaan elders in het boek beschrijft hoe juist mannen uit niet-westerse culturen veel zorgzamer zijn en we daar ook wel weer van kunnen leren. Als kostwinner die op zondag het vlees snijdt en in de avonden met de kinderen stoeit, vallen me dergelijke inconsistenties te zwaar om volledig overtuigd te worden. Dat neemt niet weg dat Zwaan me nog eens bevestigt in het belang van vaderschap. Niet eens zozeer om wezenlijk verschillende opvoedkwaliteiten, maar meer vanwege het belang van verschillende perspectieven en het feit dat het je verhouden tot je vader nodig is voor het ontwikkelen van je identiteit.

Mirte Loeffen